

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ ДЗВО
«УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПСИХОЛОГІЇ
Кафедра педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти**

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою ННІМП ДЗВО «Університет
менеджменту освіти»

31 серпня 2023 року, протокол № 7

Голова вченої ради ННІМП ДЗВО
«Університет менеджменту освіти»

Т. С. Рожнова

ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
(ОК 02 – Педагогічна психологія)**

Рівень освіти: другий (магістерський)

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 011 Освітні, педагогічні науки

Освітньо-професійна програма: Педагогіка вищої школи. Андрагогіка

Київ – 2023

Робоча програма навчальної дисципліни «Педагогічна психологія» циклу обов'язкових освітніх компонент зі спеціальності складена відповідно до навчального плану освітньо-професійної програми «Педагогіка вищої школи. Андрагогіка» спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка».

Автор-укладач робочої програми навчальної дисципліни:

Н. О. Приходькіна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти»

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри педагогіки,
адміністрування і спеціальної освіти Навчально-
наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО
«Університет менеджменту освіти»
(протокол № 1 від 30 серпня 2023 р.)

Затверджено вченою радою
Навчально-наукового інституту менеджменту та психології
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
(протокол № 7 від 31 серпня 2023 р.)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

<i>Найменування показників</i>	<i>Галузь знань, освітній рівень, спеціальність</i>	<i>Характеристика навчальної дисципліни</i>
		<i>заочна форма навчання</i>
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 4	Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка Спеціальність: 011 Освітні, педагогічні науки Освітньо-професійна програма: Педагогіка вищої школи. Андрагогіка	Навчальна дисципліна циклу обов'язкових освітніх компонентів
		Рік підготовки 1
Загальна кількість годин – 120	Рівень вищої освіти: другий (магістерський)	Семестр 1
		Лекції 8
		Практичні, семінарські 6
		Самостійна робота 106
		Вид контролю екзамен

Примітка: співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та аудиторної роботи заочної форми навчання становить 12% / 88%.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни: формування у магістрантів системи теоретичних знань та практичних умінь щодо психологічних закономірностей навчання і виховання, психологічних основ педагогічної діяльності, а також готовності до застосування цих знань у професійній діяльності.

Основними завданнями навчальної дисципліни є:

- ознайомлення з основними поняттями та категоріями педагогічної психології.
- формування системи знань про психологічні механізми та закономірності навчання та виховання;
- розвиток здатності до психологічного аналізу педагогічних ситуацій;
- опанування методами психологічної діагностики в освітньому процесі;
- формування навичок психологічного супроводу освітнього процесу;
- розвиток професійної рефлексії та педагогічної майстерності.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є факти, механізми та закономірності засвоєння соціокультурного досвіду людиною, закономірності інтелектуального та особистісного розвитку здобувачів освіти в освітньому процесі, а також психологічні аспекти педагогічної діяльності та психологічні основи навчання і виховання.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Педагогічна психологія» здобувачі вищої освіти мають набути **загальних компетентностей (ЗК):**

- ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
- ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК6. Здатність виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.
- ЗК7. Здатність до міжособистісної взаємодії.
- ЗК8. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

В процесі вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти мають набути **фахових компетентностей (СК):**

- СК3. Здатність враховувати різноманітність, індивідуальні особливості студентів у плануванні та реалізації освітнього процесу в закладі освіти.
- СК6. Здатність управляти стратегічним розвитком команди в педагогічній, науково-педагогічній та науковій діяльності.
- СК8. Здатність інтегрувати знання у сфері освіти/педагогіки та розв'язувати складні задачі у мультидисциплінарних та міждисциплінарних контекстах.
- СК10. Здатність до андрагогічного супроводу освітнього процесу дорослих, спрямованого на сприяння особистісному та професійному розвитку різних категорій дорослих.

Здобувачі вищої освіти повинні отримати наступні очікувані програмні **результати навчання:**

- РН3. Формувати педагогічно доцільну партнерську міжособистісну взаємодію, здійснювати ділову комунікацію, зрозуміло і недвозначно доносити власні міркування, висновки та аргументацію з питань освіти і педагогіки до фахівців і широкого загалу, вести проблемно-тематичну дискусію.
- РН5. Організувати освітній процес на основі студентоцентрованого, компетентнісного, контекстного підходів та сучасних досягнень освітніх, педагогічних наук, управляти навчально-пізнавальною діяльністю, об'єктивно оцінювати результати навчання здобувачів освіти.
- РН12. Знати особливості особистісного та професійного розвитку різних категорій дорослих.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Вступ до педагогічної психології.

Педагогічна психологія як галузь психології. Предмет та об'єкт педагогічної психології. Структура педагогічної психології: психологія навчання, психологія виховання, психологія педагогічної діяльності. Методи та завдання педагогічної психології. Зв'язок педагогічної психології з іншими науками (педагогіка, вікова, загальна, експериментальна, соціальна психологія, філософія, соціологія, фізіологія, антропологія тощо). Етапи розвитку педагогічної психології. Психологічні засади освітнього процесу.

Тема 2. Психологія навчання і виховання.

Поняття про навчання та його психологічні механізми. Структура навчальної діяльності: мотиваційний, діяльнісний та контрольно-оціночний компоненти. Теорії навчання: асоціативна теорія навчання, теорія поетапного формування розумових дій, теорія розвивального навчання. Психологічні умови ефективності навчання. Розвиток пізнавальних процесів у навчанні

(розвиток уваги, сприймання, пам'яті, мислення). Психологічні аспекти управління освітнім процесом. Психологічні механізми виховання. Психологія виховного впливу. Вікові аспекти виховання. Самовиховання та його психологічні основи.

Тема 3. Психологія педагогічної діяльності та особистості викладача вищої школи.

Загальна характеристика педагогічної діяльності (сутність, структура та рівні продуктивності педагогічної діяльності, психологічні основи педагогічної майстерності). Психологічні особливості педагогічної діяльності: мотивація педагогічної діяльності, педагогічні здібності та вміння, стилі педагогічної діяльності, професійні деформації в педагогічній діяльності. Психологія особистості викладача вищої школи (професійно важливі якості викладача, педагогічна спрямованість, професійна самосвідомість викладача, емоційна стійкість та психологічне здоров'я викладача). Сутність, функції, стилі та бар'єри педагогічного спілкування. Етапи професійного становлення. Професійне самовдосконалення. Психологічна готовність до педагогічної діяльності. Методи вивчення особистості викладача вищої школи. Психологічна діагностика педагогічних здібностей. Профілактика синдрому професійного вигорання викладача.

Тема 4. Психологія особистості здобувача вищої освіти та групової динаміки в навчанні.

Психологічні особливості особистості здобувача вищої освіти: вікові психологічні характеристики, індивідуально-психологічні особливості (темперамент і характер, здібності та інтелект, стилі навчання, особистісні компетенції, мотиваційна сфера. Структура студентської групи. Етапи формування колективу. Групові норми та цінності. Психологічний клімат у студентській групі. Формальне та неформальне спілкування. Лідерство та командна робота в групі. Соціально-психологічні явища в групі. Моніторинг психологічного клімату та міжособистісних стосунків в групі. Академічна, соціальна та професійна адаптація. Навчальна взаємодія здобувачів вищої освіти та викладачів. Психологічна підтримка здобувачів вищої освіти.

Тема 5. Психологічний супровід освіти дорослих.

Психологічні особливості дорослого віку. Психологія навчання дорослих. Вікові кризи та їх вплив на навчання. Мотиваційна сфера дорослих здобувачів. Когнітивні процеси дорослих здобувачів: особливості пізнавальних процесів, навчальні стратегії. Розвиток когнітивних здібностей. Емоційно-вольова сфера дорослих здобувачів: емоційні аспекти навчання, вольові процеси, розвиток емоційно-вольової сфери. Соціально-психологічні аспекти навчання дорослих (групова динаміка, комунікативні процеси, соціальна адаптація). Індивідуальні відмінності дорослих здобувачів. Професійно важливі якості андрагога. Професійна самосвідомість андрагога. Психологічна готовність до андрагогічної діяльності. Психологія професійної взаємодії андрагога.

Тема 6. Педагогічна конфліктологія.

Педагогічна конфліктологія як наука. Конфлікт як соціально-педагогічний феномен: сутність, структура, функції, класифікація та динаміка розвитку педагогічних конфліктів в освітньому процесі закладів вищої освіти. Конфлікти в системі «викладач-студент» (навчальні, професійні, статусно-рольові, мотиваційні). Конфлікти в системі «студент-студент» (міжособистісні, групові конфлікти, конфлікти в навчальній діяльності та науково-дослідній роботі). Конфлікти в системі «викладач-викладач» (професійні, адміністративні, науково-методичні, статусні). Методи діагностики конфліктів. Прогнозування конфліктів. Картографія конфлікту. Стратегії вирішення конфліктів. Технології управління конфліктами. Профілактика

конфліктів. Гендерні аспекти конфліктів. Структура та методи розвитку конфліктологічної компетентності. Професійна етика у вирішенні конфліктів.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем		Кількість годин			
		усього	у тому числі		
			л	с	с/р
Тема 1.	Вступ до педагогічної психології	20	2	-	18
Тема 2.	Психологія навчання і виховання	20	2	-	18
Тема 3.	Психологія педагогічної діяльності та особистості викладача вищої школи	20	2	-	18
Тема 4.	Психологія особистості здобувача вищої освіти та групової динаміки в навчанні	20	-	2	18
Тема 5.	Психологічний супровід освіти дорослих	20	-	2	18
Тема 6.	Педагогічна конфліктологія	20	2	2	16
Всього		120	8	6	106

5. ТЕМИ ТА ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

№	Теми лекційних занять	Зміст лекційних занять	Год.
1	Вступ до педагогічної психології	<ol style="list-style-type: none"> 1) Педагогічна психологія як галузь психології. 2) Предмет та об'єкт педагогічної психології. 3) Структура педагогічної психології: психологія навчання, психологія виховання, психологія педагогічної діяльності. 4) Методи та завдання педагогічної психології. 5) Зв'язок педагогічної психології з іншими науками (педагогіка, вікова, загальна, експериментальна, соціальна психологія, філософія, соціологія, фізіологія, антропологія тощо). 6) Етапи розвитку педагогічної психології. 7) Психологічні засади освітнього процесу. 	2
2	Психологія навчання і виховання	<ol style="list-style-type: none"> 1) Поняття про навчання та його психологічні механізми. 2) Структура навчальної діяльності: мотиваційний, діяльнісний та контрольо-оціночний компоненти. 3) Теорії навчання: асоціативна теорія навчання, теорія поетапного формування розумових дій, теорія розвивального навчання. 4) Психологічні умови ефективності навчання. 5) Розвиток пізнавальних процесів у навчанні (розвиток уваги, сприймання, пам'яті, мислення). 6) Психологічні аспекти управління освітнім процесом. 7) Психологічні механізми виховання. 8) Психологія виховного впливу. 9) Вікові аспекти виховання. 10) Самовиховання та його психологічні основи. 	2
3	Психологія педагогічної діяльності та	<ol style="list-style-type: none"> 1) Загальна характеристика педагогічної діяльності (сутність, структура та рівні продуктивності педагогічної діяльності, психологічні основи педагогічної майстерності). 	2

	особистості викладача вищої школи	<p>2) Психологічні особливості педагогічної діяльності: мотивація педагогічної діяльності, педагогічні здібності та вміння, стилі педагогічної діяльності, професійні деформації в педагогічній діяльності.</p> <p>3) Психологія особистості викладача вищої школи (професійно важливі якості викладача, педагогічна спрямованість, професійна самосвідомість викладача, емоційна стійкість та психологічне здоров'я викладача).</p> <p>4) Сутність, функції, стилі та бар'єри педагогічного спілкування.</p> <p>5) Етапи професійного становлення.</p> <p>6) Професійне самовдосконалення.</p> <p>7) Психологічна готовність до педагогічної діяльності.</p> <p>8) Методи вивчення особистості викладача вищої школи.</p> <p>9) Психологічна діагностика педагогічних здібностей.</p> <p>10) Профілактика синдрому професійного вигорання викладача.</p>	
4	Педагогічна конфліктологія	<p>1) Педагогічна конфліктологія як наука.</p> <p>2) Конфлікт як соціально-педагогічний феномен: сутність, структура, функції, класифікація та динаміка розвитку педагогічних конфліктів в освітньому процесі закладів вищої освіти.</p> <p>3) Конфлікти в системі «викладач-студент» (навчальні, професійні, статусно-рольові, мотиваційні).</p> <p>4) Конфлікти в системі «студент-студент» (міжособистісні, групові конфлікти, конфлікти в навчальній діяльності та науково-дослідній роботі).</p> <p>5) Конфлікти в системі «викладач-викладач» (професійні, адміністративні, науково-методичні, статусні).</p> <p>6) Методи діагностики конфліктів.</p> <p>7) Прогнозування конфліктів.</p> <p>8) Картографія конфлікту.</p> <p>9) Стратегії вирішення конфліктів.</p> <p>10) Технології управління конфліктами.</p> <p>11) Профілактика конфліктів.</p> <p>12) Гендерні аспекти конфліктів.</p> <p>13) Структура та методи розвитку конфліктологічної компетентності.</p> <p>14) Професійна етика у вирішенні конфліктів.</p>	2

6. ТЕМИ ТА ЗМІСТ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№	Теми семінарських занять	Зміст семінарських занять	Год.
1	Психологія особистості здобувача вищої освіти та групової	<p>1) Психологічні особливості особистості здобувача:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Вікові психологічні характеристики - Індивідуально-психологічні особливості - Мотиваційна сфера - Стилi навчання 	2

	динаміки в навчанні	<p>2) Студентська група як соціально-психологічний феномен:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Структура студентської групи - Етапи формування колективу - Групові норми та цінності - Психологічний клімат <p>3) Соціально-психологічні процеси в групі:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Формальне та неформальне спілкування - Лідерство та командна робота - Групова динаміка - Соціально-психологічні явища <p>4) Адаптація та психологічна підтримка:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Академічна адаптація - Соціальна адаптація - Професійна адаптація - Форми психологічної підтримки <p style="text-align: center;">Практичні вправи:</p> <p>1. Психодіагностичний практикум:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Діагностика індивідуально-психологічних особливостей - Визначення стилю навчання - Соціометричне дослідження групи - Оцінка психологічного клімату <p>2. Тренінгові вправи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - «Командоутворення» - «Ефективна комунікація» - «Адаптаційні стратегії» - «Групова згуртованість» <p>3. Аналіз практичних ситуацій:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Розбір конфліктних ситуацій - Аналіз групових процесів - Моделювання взаємодії 	
2	Психологічний супровід освіти дорослих	<p>1) Психологія дорослих:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Психологічні особливості дорослого віку - Вікові кризи та їх вплив на навчання - Мотиваційна сфера - Індивідуальні відмінності <p>2) Когнітивно-емоційні аспекти навчання дорослих:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Особливості пізнавальних процесів - Навчальні стратегії - Емоційні аспекти навчання - Вольові процеси <p>3) Соціально-психологічні аспекти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Групова динаміка - Комунікативні процеси - Соціальна адаптація - Міжособистісна взаємодія <p>4) Психологія андрагогічної діяльності:</p>	2

		<ul style="list-style-type: none"> - Професійно важливі якості - Професійна самосвідомість - Психологічна готовність - Професійна взаємодія <p style="text-align: center;">Практичні вправи:</p> <p>1) Діагностичний практикум:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Діагностика навчальної мотивації - Визначення когнітивного стилю - Оцінка емоційного інтелекту - Аналіз результатів <p>2) Інтерактивний воркшоп:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Моделювання навчальних ситуацій - Відпрацювання комунікативних технік - Розв'язання проблемних ситуацій - Групова рефлексія 	
3	Педагогічна конфліктологія	<p>1) Конфлікт як соціально-педагогічний феномен:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сутність та структура педагогічних конфліктів - Функції конфліктів в освітньому процесі - Класифікація педагогічних конфліктів - Динаміка розвитку конфліктів <p>2) Управління конфліктами:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Стратегії вирішення конфліктів - Технології управління - Профілактика конфліктів <p style="text-align: center;">Практичні вправи:</p> <p>1. Аналіз конфліктних ситуацій (кейс-метод). Алгоритм аналізу кейсів: визначення типу конфлікту, виявлення причин конфлікту, аналіз позицій сторін, пропозиція варіантів вирішення, вибір оптимального рішення, складання плану імплементації рішення.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Кейс «Конфлікт на екзамені» (система «викладач-студент») - Кейс «Групова презентація» (система «студент-студент») - Кейс «Методична суперечка» (система «викладач-викладач») <p>2. Рольові ігри з моделювання конфліктних ситуацій</p> <ul style="list-style-type: none"> - Симуляція «Складна розмова». Ролі: викладач, студент, модератор. Сценарій: обговорення низької академічної успішності. Завдання: продемонструвати конструктивний діалог. - Групова рольова гра «Медіація конфлікту». Ролі: конфліктуючі сторони, медіатор, спостерігачі. Інструменти: протокол медіації, карта конфлікту. Етапи: вступ, з'ясування позицій, пошук рішення, укладання угоди. - Вправа «Конфліктологічне дзеркало». Робота в парах, відпрацювання технік активного слухання, практика перефразування та уточнення позицій 	2

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

№	Назва теми	Год.
1	Вступ до педагогічної психології	18
2	Психологія навчання і виховання	18
3	Психологія педагогічної діяльності та особистості викладача вищої школи	16
4	Психологія особистості здобувача вищої освіти та групової динаміки в навчанні	20
5	Психологічний супровід освіти дорослих	18
6	Педагогічна конфліктологія	

8. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Тема 1

- 1) Проаналізуйте конкретну педагогічну ситуацію з власного досвіду навчання та поясніть її з точки зору різних структурних компонентів педагогічної психології (психології навчання, виховання та педагогічної діяльності).
- 2) Складіть порівняльну таблицю методів педагогічної психології, вказавши їх переваги та обмеження у дослідженні освітнього процесу. Наведіть конкретні приклади застосування кожного методу.
- 3) Розробіть схему взаємозв'язків педагогічної психології з іншими науками (педагогікою, віковою психологією, соціологією тощо). Обґрунтуйте, як знання з кожної суміжної науки сприяють ефективності освітнього процесу.
- 4) Оберіть будь-який етап розвитку педагогічної психології та підготуйте презентацію про ключові ідеї та внесок провідних науковців цього періоду в розвиток науки.
- 5) Розробіть анкету для вивчення психологічних проблем, з якими стикаються сучасні педагоги у своїй професійній діяльності. Обґрунтуйте вибір запитань з точки зору предмету педагогічної психології.
- 6) Напишіть есе на тему «Роль педагогічної психології у формуванні особистості сучасного педагога», спираючись на наукові джерела та власні роздуми.
- 7) Створіть ментальну карту основних понять та категорій педагогічної психології, відобразивши їх взаємозв'язки та ієрархію.
- 8) Проаналізуйте будь-яку сучасну освітню технологію (наприклад, перевернуте навчання або проєктне навчання) з точки зору її психологічних засад та механізмів впливу на навчальний процес.
- 9) Розробіть програму психологічного спостереження за проявами індивідуальних особливостей студентів у освітньому процесі. Складіть протокол спостереження та обґрунтуйте вибір параметрів для спостереження.

Тема 2

- 1) Проведіть самоаналіз власної навчальної діяльності протягом тижня. Визначте, які мотиви переважають у вашому навчанні (пізнавальні, соціальні, особистісні)? як змінюється ваша мотивація залежно від предмету чи теми? запропонуйте три стратегії підвищення власної навчальної мотивації.
- 2) Розробіть порівняльну таблицю трьох теорій навчання (асоціативної, поетапного формування розумових дій, розвивального навчання) за такими критеріями: основні

принципи, роль викладача, роль студента. Наведіть конкретні приклади застосування кожної теорії у сучасній освіті.

- 3) Створіть комплекс із 5 вправ для розвитку різних видів уваги студентів (концентрація, розподіл, переключення). Обґрунтуйте: мету кожної вправи, вікову категорію, очікувані результати, можливі модифікації вправ.
- 4) На основі відвіданої лекції проаналізуйте використані методи активізації пізнавальної діяльності, способи підтримки уваги здобувачів, прийоми розвитку мислення. Надайте рекомендації щодо покращення психологічних аспектів лекційного заняття.
- 5) Розробіть проєкт виховного заходу, спрямованого на формування певної моральної якості. Опишіть психологічні механізми впливу, вікові особливості цільової групи, очікувані результати, критерії оцінки ефективності.
- 6) Розробіть програму самовиховання для здобувача вищої школи, включаючи діагностику початкового рівня, постановку цілей, план конкретних дій, методи самоконтролю та самооцінки, способи подолання можливих труднощів.
- 7) Проаналізуйте запропоновану педагогічну ситуацію: *Здобувач вищої освіти 1-го курсу демонструє високі здібності, але низьку мотивацію до навчання.* Розробіть: психологічний портрет здобувача, можливі причини ситуації, план роботи зі здобувачем.
- 8) Створіть психологічно обґрунтовану систему оцінювання навчальних досягнень, яка враховує індивідуальні особливості здобувачів вищої освіти, стимулює мотивацію до навчання, розвиває навички самооцінки, мінімізує стрес та тривожність.
- 9) Складіть порівняльну характеристику особливостей виховного впливу для різних вікових груп: молодших бакалаврів, бакалаврів, магістрів. Визначте найефективніші методи виховання для кожної групи.
- 10) Розробіть інноваційну модель освітнього процесу, яка: інтегрує різні теорії навчання, враховує сучасні психологічні дослідження, використовує новітні технології, забезпечує індивідуальний підхід. Створіть презентацію вашої моделі та план її впровадження.

Тема 3

- 1) Проведіть порівняльне дослідження діяльності двох викладачів з різним стажем роботи: розробіть критерії оцінювання рівня педагогічної майстерності, проведіть спостереження за їхніми заняттями (мінімум 4 пари), проаналізуйте використані методи та прийоми. Складіть порівняльну характеристику рівнів продуктивності їхньої педагогічної діяльності, підготуйте презентацію результатів дослідження.
- 2) Проведіть комплексну самодіагностику власних педагогічних здібностей: оберіть 3-4 стандартизовані методики, проведіть тестування, складіть психологічний профіль, розробіть індивідуальну програму розвитку педагогічних здібностей. Визначте потенційні зони професійного зростання.
- 3) Проведіть дослідження професійних деформацій викладачів: розробіть анкету для виявлення ознак професійних деформацій, проведіть опитування серед викладачів (не менше 10 осіб), проаналізуйте результати, складіть рекомендації щодо профілактики професійних деформацій, розробіть програму психологічної підтримки викладачів.
- 4) Створіть банк педагогічних ситуацій (не менше 10), що відображають різні стилі педагогічного спілкування: опишіть кожну ситуацію, проаналізуйте можливі варіанти реагування, визначте оптимальні стратегії вирішення, обґрунтуйте психологічні механізми впливу, підготуйте відеодемонстрацію 2-3 ситуацій.
- 5) Розробіть комплексну програму профілактики професійного вигорання: проведіть діагностику рівня професійного вигорання у групи викладачів, визначте основні фактори ризику, складіть програму профілактичних заходів, розробіть систему моніторингу ефективності, створіть методичні рекомендації для адміністрації ЗВО.
- 6) Створіть портфоліо професійного розвитку, що включає: професійну автобіографію, карту професійних компетенцій, план професійного саморозвитку, щоденник професійних рефлексій, презентацію власного педагогічного стилю.

- 7) Проведіть мікродослідження комунікативних бар'єрів у педагогічному спілкуванні: розробіть протокол спостереження, проведіть аналіз комунікативних ситуацій, визначте типові бар'єри спілкування, запропонуйте методи їх подолання, створіть тренінгову програму розвитку комунікативної компетентності.
- 8) Дослідіть фактори емоційної стійкості викладача: проведіть самодіагностику емоційної стійкості, ведіть щоденник емоційних станів протягом місяця, проаналізуйте стресогенні фактори, розробіть індивідуальну програму розвитку емоційної стійкості, складіть практичні рекомендації для початківців.
- 9) Розробіть модель професійного становлення викладача-початківця: визначте етапи професійного розвитку, опишіть критерії успішності кожного етапу, складіть програму психологічного супроводу, розробіть систему наставництва, створіть методичні рекомендації для молодих викладачів.
- 10) Проведіть комплексне дослідження психологічної готовності до педагогічної діяльності: розробіть програму дослідження, підберіть діагностичний інструментарій, проведіть дослідження серед магістрантів, проаналізуйте результати, підготуйте наукову статтю за результатами дослідження.

Тема 4

- 1) Проведіть комплексне психологічне дослідження студентської групи: підберіть комплекс психодіагностичних методик для вивчення: типів темпераменту, акцентуацій характеру, стилів навчання, рівня розвитку здібностей. Проведіть тестування та обробіть результати, складіть психологічні портрети студентів, розробіть рекомендації щодо індивідуалізації навчання. Представте результати у формі презентації
- 2) Проведіть лонгітюдне дослідження розвитку студентської групи: розробіть щомісячний моніторинг групових процесів, відстежте етапи формування колективу, проаналізуйте зміни групових норм та цінностей, визначте фактори, що впливають на групову динаміку, створіть візуальну модель розвитку групи.
- 3) Розробіть проєкт розвитку лідерського потенціалу в студентській групі: проведіть соціометричне дослідження, визначте формальних та неформальних лідерів, проаналізуйте стилі лідерства, створіть програму розвитку лідерських якостей, організуйте тренінг з командування.
- 4) Проведіть дослідження навчальної мотивації студентів: розробіть анкету для вивчення мотивів навчання, проведіть глибинні інтерв'ю зі студентами, проаналізуйте зв'язок мотивації з успішністю, створіть типологію навчальних мотивів, розробіть рекомендації щодо підвищення мотивації.
- 5) Створіть програму адаптації першокурсників: проведіть діагностику адаптаційних проблем, визначте фактори успішної адаптації, розробіть систему підтримки студентів, створіть план заходів для куратора, підготуйте пам'ятку для першокурсників.
- 6) Проведіть комплексне дослідження психологічного клімату Вашої навчальної групи: підберіть методику оцінки психологічного клімату, проведіть опитування студентів, створіть карту міжособистісних відносин, визначте фактори впливу на клімат, розробіть програму оптимізації психологічного клімату.
- 7) Проаналізуйте особливості взаємодії викладачів і студентів: розробіть схему спостереження за заняттями, проведіть аналіз комунікативних паттернів, визначте ефективні моделі взаємодії, створіть рекомендації для викладачів, розробіть тренінг ефективної комунікації.
- 8) Розробіть систему психологічної підтримки студентів: проведіть аналіз типових психологічних проблем, створіть модель психологічної служби, розробіть програму профілактичних заходів, складіть план індивідуальних консультацій, створіть методичні матеріали для самопомоги.
- 9) Проведіть етнографічне дослідження студентської групи: розробіть програму включеного спостереження, опишіть формальні та неформальні норми, проаналізуйте

групові ритуали та традиції, визначте механізми соціального контролю, створіть «культурний портрет» групи.

- 10) Створіть комплексну програму розвитку студентської групи: проведіть SWOT-аналіз групи, визначте цілі та завдання розвитку, розробіть систему групових заходів, створіть критерії оцінки ефективності, підготуйте презентацію програми для адміністрації.

Тема 5

- 1) Проведіть аналіз власного досвіду навчання у дорослому віці. Опишіть: які фактори сприяли вашій мотивації до навчання? які перешкоди ви зустрічали та як їх долали? які стратегії навчання виявились найефективнішими? як змінювались ваші навчальні потреби з віком? Запишіть у формі ефлексивного есе (2500-3000 слів) з конкретними прикладами та висновками для практики андрагогіки.
- 2) Оберіть одну з вікових криз дорослого періоду (криза 30 років, криза середини життя тощо): проведіть міні-дослідження впливу цієї кризи на навчальну діяльність, опитайте 3-5 осіб, які проходили через цю кризу під час навчання, розробіть рекомендації для андрагогів щодо підтримки здобувачів у цей період. Запишіть у формі дослідницького звіту з додатками (інтерв'ю, аналіз даних, практичні рекомендації).
- 3) Створіть комплексну програму підтримки мотивації дорослих здобувачів освіти: врахуйте різні типи мотивації (внутрішню, зовнішню, соціальну), розробіть систему моніторингу мотиваційних змін, запропонуйте конкретні інструменти та техніки підтримки мотивації, включіть способи подолання типових демотивуючих факторів. Запишіть у формі методичної розробки з описом програми та додатковими матеріалами.
- 4) Розробіть інструментарій для створення індивідуального когнітивного портфоліо: методики діагностики когнітивних особливостей, карта індивідуальних навчальних стратегій, план розвитку когнітивних здібностей, рекомендації щодо оптимізації пізнавальних процесів.
- 5) Створіть тренінгову програму розвитку емоційного інтелекту для андрагогів: включіть вправи на розпізнавання емоцій учасників навчального процесу, розробіть техніки управління групою динамікою, запропонуйте методи емоційної саморегуляції, опишіть способи створення позитивного емоційного клімату.
- 6) Проведіть комплексне дослідження динаміки навчальної групи дорослих: проаналізуйте групові ролі та статуси, дослідіть комунікативні патерни, опишіть процеси групової адаптації, визначте фактори групової згуртованості.
- 7) Розробіть систему індивідуалізації освітнього процесу: створіть типологію індивідуальних особливостей дорослих здобувачів, запропонуйте методи діагностики навчальних стилів, розробіть алгоритм адаптації навчальних матеріалів, опишіть стратегії індивідуального супроводу.
- 8) проведіть дослідження професійно важливих якостей успішних андрагогів: складіть перелік ключових компетенцій, проведіть інтерв'ю з досвідченими фахівцями, створіть модель професійного розвитку андрагога, розробіть критерії оцінки професійної майстерності.
- 9) Створіть програму розвитку професійної самосвідомості андрагога: розробіть техніки професійної рефлексії, запропонуйте методи самоаналізу професійної діяльності, опишіть способи подолання професійних криз, включіть практики професійного самовдосконалення.
- 10) Розробіть діагностичний комплекс для оцінки психологічної готовності до роботи з дорослими: створіть опитувальник самооцінки готовності, розробіть кейси для оцінки практичних навичок, запропонуйте методи розвитку професійної готовності, складіть програму підготовки до андрагогічної діяльності.

Тема 6

- 1) Розробіть збірку навчальних кейсів з різних типів педагогічних конфліктів: опишіть 5 реальних конфліктних ситуацій з освітнього середовища, проаналізуйте структуру кожного конфлікту, визначте функції та класифікаційні характеристик, простежте динаміку розвитку конфлікту, запропонуйте альтернативні шляхи вирішення.
- 2) Проведіть міні-дослідження типових конфліктів у взаємодії викладачів та студентів: розробіть опитувальник для обох сторін конфлікту, проведіть анонімне опитування, проаналізуйте причини та типологію конфліктів, створіть модель превентивних заходів.
- 3) Розробіть комплексну карту конфліктів Вашої студентської групи: проведіть соціометричне дослідження, складіть конфліктограму групи, проаналізуйте причини міжособистісних конфліктів, запропонуйте програму гармонізації відносин.
- 4) Створіть комплект діагностичних інструментів для аналізу конфліктів: підберіть валідні методики діагностики, розробіть протоколи спостереження, створіть опитувальники та анкети, запропонуйте схему аналізу результатів.
- 5) Розробіть систему прогнозування конфліктів в освітньому середовищі: визначте ключові індикатори потенційних конфліктів, створіть матрицю оцінки ризиків, розробіть алгоритм раннього виявлення конфліктів, запропонуйте превентивні заходи.
- 6) Створіть програму тренінгу з розвитку конфліктологічної компетентності: розробіть модулі для різних аспектів компетентності, підберіть практичні вправи та рольові ігри, створіть систему оцінки ефективності тренінгу, підготуйте методичні матеріали.
- 7) Проведіть дослідження гендерних особливостей конфліктної поведінки: проаналізуйте гендерні стереотипи у конфліктах, дослідіть відмінності у стратегіях вирішення конфліктів, визначте роль гендерних факторів у конфліктах, розробіть рекомендації щодо гендерно-чутливого підходу.
- 8) Розробіть етичний кодекс поведінки в конфліктних ситуаціях: сформулюйте основні принципи, опишіть етичні норми для різних типів конфліктів, створіть алгоритми етичного прийняття рішень, розробіть механізми контролю дотримання кодексу.
- 9) Створіть проект медіаційної служби для закладу вищої освіти: розробіть структуру та функції служби, опишіть процедури медіації, створіть необхідну документацію, запропонуйте програму підготовки медіаторів.
- 10) Розробіть технологічну карту управління конфліктами для керівника підрозділу ЗВО: створіть алгоритми дій у різних конфліктних ситуаціях, розробіть форми документування конфліктів, опишіть процедури прийняття рішень, включіть методи оцінки ефективності управління.

9. ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

- 1) Педагогічна психологія як наука: предмет, завдання, структура та методи дослідження.
- 2) Місце педагогічної психології в системі психологічних наук.
- 3) Історія становлення та розвитку педагогічної психології.
- 4) Внесок видатних психологів у розвиток педагогічної психології.
- 5) Методологічні принципи та підходи сучасної педагогічної психології.
- 6) Взаємозв'язок педагогічної психології з іншими науками.
- 7) Сучасні напрями досліджень у педагогічній психології.
- 8) Актуальні проблеми педагогічної психології.
- 9) Методи психолого-педагогічних досліджень: класифікація, особливості застосування, етичні аспекти.
- 10) Розкрийте сутність поняття «навчання» з точки зору психології та його основні характеристики.
- 11) Охарактеризуйте психологічні механізми засвоєння знань.
- 12) Визначте роль мотивації у навчальній діяльності студентів.
- 13) Поясніть психологічну сутність виховання та його взаємозв'язок з навчанням.

- 14) Опишіть основні психологічні теорії навчання.
- 15) Психологічні механізми та закономірності навчальної діяльності.
- 16) Структура навчальної діяльності та психологічні умови її ефективності.
- 17) Психологічні механізми формування та розвитку навчальної мотивації.
- 18) Психологічні основи виховання у вищій школі.
- 19) Механізми та закономірності виховного впливу.
- 20) Психологія самовиховання та саморозвитку особистості в контексті вищої освіти.
- 21) Обґрунтуйте взаємозв'язок між когнітивними стилями студентів та ефективністю засвоєння навчального матеріалу.
- 22) Проаналізуйте психологічні особливості формування професійної мотивації студентів.
- 23) Розкрийте психологічні механізми самовиховання та професійного саморозвитку.
- 24) Охарактеризуйте психологічні аспекти індивідуалізації та диференціації навчання.
- 25) Проаналізуйте психологічні чинники академічної успішності студентів.
- 26) Проаналізуйте психологічні особливості використання інноваційних методів навчання.
- 27) Структура та психологічні особливості педагогічної діяльності у вищій школі.
- 28) Професійні компетентності викладача.
- 29) Психологічні характеристики педагогічної майстерності та професіоналізму викладача вищої школи.
- 30) Професійна самосвідомість викладача: структура, розвиток, вплив на ефективність діяльності.
- 31) Психологічні аспекти педагогічного спілкування у вищій школі.
- 32) Стили педагогічного спілкування та їх ефективність.
- 33) Професійне вигорання викладачів: причини, профілактика, подолання.
- 34) Розкрийте психологічні особливості студентського віку як періоду пізньої юності/ранньої дорослості.
- 35) Проаналізуйте структуру та особливості розвитку самосвідомості студента під час навчання у ЗВО.
- 36) Охарактеризуйте мотиваційну сферу студента та її вплив на успішність навчальної діяльності.
- 37) Визначте роль креативності та критичного мислення у професійному становленні здобувача вищої освіти.
- 38) Поясніть значення емоційного інтелекту у формуванні професійної компетентності майбутнього фахівця.
- 39) Проаналізуйте психологічні бар'єри у навчальній діяльності студентів та шляхи їх подолання.
- 40) Розкрийте особливості адаптації першокурсників до навчання у закладі вищої освіти.
- 41) Охарактеризуйте студентську групу як суб'єкт освітнього процесу та етапи її розвитку.
- 42) Проаналізуйте соціально-психологічний клімат студентської групи та фактори, що впливають на його формування.
- 43) Розкрийте особливості лідерства та керівництва в студентській групі.
- 44) Визначте роль конфліктів у розвитку студентської групи та стратегії їх розв'язання.
- 45) Охарактеризуйте методи дослідження міжособистісних відносин у студентській групі.
- 46) Розкрийте психологічні механізми групової взаємодії в процесі спільної навчальної діяльності.
- 47) Охарактеризуйте психологічні особливості дорослого віку та їх вплив на навчальну діяльність.
- 48) Розкрийте специфіку мотиваційної сфери дорослих здобувачів та її роль у навчанні.
- 49) Проаналізуйте вікові кризи дорослих та їх вплив на процес навчання.
- 50) Визначте особливості пізнавальних процесів дорослих та їх вплив на навчальні стратегії.
- 51) Охарактеризуйте особливості розвитку когнітивних здібностей дорослих здобувачів.

- 52) Проаналізуйте емоційно-вольову сферу дорослих, її вплив на навчання та шляхи розвитку.
- 53) Розкрийте специфіку групової динаміки в навчанні дорослих.
- 54) Охарактеризуйте комунікативні процеси в навчанні дорослих та їх вплив на ефективність.
- 55) Проаналізуйте особливості соціальної адаптації дорослих здобувачів в освітньому середовищі.
- 56) Визначте роль індивідуальних відмінностей дорослих в освітньому процесі.
- 57) Розкрийте професійно важливі якості андрагога.
- 58) Охарактеризуйте особливості професійної самосвідомості андрагога.
- 59) Проаналізуйте психологічну готовність андрагога до професійної діяльності.
- 60) Визначте особливості психології професійної взаємодії андрагога з дорослими здобувачами.
- 61) Основні структурні компоненти педагогічного конфлікту.
- 62) Функції педагогічних конфліктів в освітньому процесі.
- 63) Основні стадії розвитку педагогічного конфлікту.
- 64) Перелічіть та охарактеризуйте типові причини конфліктів у системі «викладач-студент».
- 65) Проаналізуйте особливості навчальних та професійних конфліктів у системі «викладач-студент».
- 66) Порівняйте специфіку міжособистісних та групових конфліктів у системі «студент-студент».
- 67) Охарактеризуйте основні методи діагностики педагогічних конфліктів.
- 68) Розкрийте сутність картографії конфлікту як методу аналізу конфліктної ситуації.
- 69) Проаналізуйте основні стратегії вирішення педагогічних конфліктів.
- 70) Обґрунтуйте взаємозв'язок між типом конфлікту та вибором оптимальної стратегії його вирішення.
- 71) Проаналізуйте гендерні особливості виникнення та перебігу педагогічних конфліктів.
- 72) Розробіть програму профілактики конфліктів для конкретної освітньої ситуації (на вибір).
- 73) Визначте структуру конфліктологічної компетентності викладача та шляхи її розвитку.
- 74) Запропонуйте алгоритм вирішення статусно-рольового конфлікту між викладачем та студентом з урахуванням принципів професійної етики.
- 75) Розробіть модель управління конфліктом у науково-педагогічному колективі кафедри.

10. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Дисципліна "Педагогічна психологія" реалізується через комплексне поєднання різноманітних методів навчання, що забезпечують як теоретичну підготовку, так і формування практичних навичок майбутніх фахівців.

У процесі викладання активно використовуються словесні методи, серед яких центральне місце посідають лекції, що розкривають фундаментальні концепції педагогічної психології. Важливу роль відіграють навчальні дискусії, які дозволяють здобувачам обмінюватися думками та досвідом, розвивати критичне мислення. Сторітелінг допомагає ілюструвати складні психолого-педагогічні феномени через конкретні життєві приклади, роблячи навчальний матеріал більш зрозумілим та практично орієнтованим.

Наочні методи навчання реалізуються через використання мультимедійних презентацій, відеоматеріалів та інтерактивних технологій. Це дозволяє візуалізувати складні психологічні процеси та явища, підвищити рівень сприйняття та засвоєння інформації.

Практична складова навчання передбачає широке застосування психологічних вправ та рольових ігор. Здобувачі мають можливість відпрацювати практичні навички в безпечному навчальному середовищі, отримати зворотний зв'язок від викладача та колег. Особлива увага

приділяється аналізу педагогічних ситуацій та роботі з кейсами, що дозволяє розвивати професійне мислення та формувати навички прийняття рішень.

Самостійна робота здобувачів є важливою складовою навчального процесу. Вона включає виконання індивідуальних завдань та підготовку презентацій. Це сприяє розвитку навичок самоорганізації, критичного мислення та професійної рефлексії. Важливим аспектом є робота з науковою літературою, що формує здатність до аналітичного мислення та синтезу інформації.

Для підтримки мотивації та інтересу до навчання використовуються інтерактивні методи, такі як мозковий штурм, вирішення проблемних ситуацій, групові дискусії. Це стимулює пізнавальну активність здобувачів, розвиває їх креативність та здатність до нестандартного мислення.

Освітній процес забезпечується технічним обладнанням, включаючи мультимедійні засоби, що дозволяє ефективно презентувати навчальний матеріал та організовувати інтерактивну взаємодію. Здобувачі мають доступ до необхідних психодіагностичних методик та навчально-методичних матеріалів, що забезпечує повноцінну практичну підготовку.

11. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Навчальні досягнення здобувачів оцінюються на основі Положення про екзамени та заліки у Навчально-науковому інституті менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту та психології» (http://umo.edu.ua/images/content/institutes/imp/docum/polog3/26Положення%20про%20іспити%20та%20заліки_n2_1.pdf).

Поточний контроль здійснюється упродовж семестру під час проведення лекційних, семінарських занять, виконання самостійної роботи (міжсесійного періоду) та оцінюється сумою набраних балів за всіма темами. Контроль академічної успішності охоплює поточну успішність з урахуванням якості виконання індивідуальних завдань, а також передбачає підсумкові показники якості відповідей здобувачів на питання підсумкового тесту.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи: методи усного контролю: індивідуальне опитування, активність на практичних заняттях; методи письмового контролю: виконання індивідуальних завдань, тестування; підсумкове письмове тестування.

Формою підсумкового контролю є екзамен.

Загальна (остаточна) кількість балів вираховується сумарно: бали поточного контролю – 60 плюс екзаменаційний бал – 40. Максимальна кількість балів – 100.

Критерії та шкала оцінювання

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності студента при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролю з навчальної дисципліни «Педагогічна психологія», є:

- повнота і вчасність виконання всіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення у процесі розв'язання практичних завдань;
- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

Оцінювання результатів усіх форм контролю передбачено у 100-бальній шкалі.

Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на семінарських заняттях, результати самостійної роботи студентів) проводиться у % від кількості балів, виділених на завдання, із заокругленням до цілого числа за критеріями:

- 0% – завдання не виконано;
 40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;
 60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;
 80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);
 100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всівиди навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	добре
68-74	D	задовільно
60-67	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Схема нарахування балів

Відвідування лекцій – 1 бал за 1 лекційне заняття (1*4=4 бали)

Активність здобувача освіти на семінарських заняттях – 7 балів за одне семінарське заняття (7*3=21 бал)

Виконання індивідуальних завдань (по 1 завданню на вибір з 1-5 тем; 2 завдання на вибір з 6 теми) – 5 балів за 1 індивідуальне завдання (5*7=35 балів)

Екзамен – 40 балів

Поточний контроль											Екзамен	Всього							
Тема 1			Тема 2			Тема 3			Тема 4			Тема 5			Тема 6			40	100
Л	ІЗ		Л	ІЗ		Л	ІЗ		С	ІЗ		С	ІЗ	Л	С	ІЗ			
1	5		1	5		1	5		7	5		7	5	1	7	10			

Л – відвідування лекцій

С – активність здобувача освіти на семінарському занятті

ІЗ – виконання індивідуального завдання

Умови відпрацювання пропущених занять

Відпрацювання всіх пропущених занять є умовою допуску до іспиту. Заняття мають бути відпрацьовані заздалегідь, у день іспиту відпрацьовувати пропущені заняття не можна.

Способи відпрацювання занять (один варіант на Ваш вибір):

1. Розробити презентацію на 15-20 слайдів з теми пропущеного заняття; додати до презентації окремим файлом супровідний текст зі списком літератури.

2. На основі опрацьованого матеріалу теми пропущеного заняття сформулювати 20 тестових питань різних видів (тести на встановлення відповідності (4 шт.), на виключення зайвого (4 шт.), на визначення понять (4 шт.), на встановлення аналогії (4 шт.), а також питання з відкритою відповіддю (4 шт.)).

3. Виконати індивідуальне завдання в гугл-класі.

4. Можливості для неформальної освіти: отримання сертифікату за курс (на вибір): «Школа стійкості» (https://study.ed-era.com/en_gb/courses/course/2863), «Розумію: курс з психологічно-емоційної підтримки» <https://osvitoria.university/courses/rozumiju/>.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Богдан Ж., Мовчан Я. (2021). *Гендерна психологія* [Текст] : навч.-метод. посіб. / Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». Харків : Друкарня Мадрид, 155 с. <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/c7a8a119-3f46-472e-87f7-a23f10e02c69/content>
2. Ващенко І. В. (2021). *Психологія конфлікту* [Текст] : метод. рек. для студентів освіт. рівня магістр галузі знань 07306 «Управління та адміністрування» спец. 073 «Менеджмент» / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ ; Кам'янець-Подільський : Ковальчук О. В. 89 с.
3. Візнюк І. М. (2019). *Психологія іпохондричної поведінки фахівця* [Текст] : монографія / Нац. акад. пед. наук України, Ін-т психології ім. Г. С. Костюка НАН України. Вінниця : Друк. 467 с.
4. Власюк О. П., Степаненко О. К., Приходькіна Н. О. Вплив штучного інтелекту та інформаційних технологій на мобільну освіту та навчання майбутнього. *Академічні візії*. 2023. Випуск 26. С. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/789/714>
5. Волошенко М. О., Азаркіна О. В. (2021). *Психологія професійного спілкування* [Текст] : навч. посіб. Херсон : Олді плюс. 278 с.
6. Галян І. М., Галян О.І. (2022). *Психологія професійної діяльності педагога: теоретико-емпіричний аналіз* [Текст] : монографія / Нац. ун-т «Львів. політехніка», Ін-т права, психології та інновац. освіти. Львів : БОНА. 219 с.
7. Доскач С.С., Костик Л.Б. (2023). *Загальна та вікова психологія*: навч.-метод. посіб. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. 2023. 256 с. https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/6757/Загальна%20та%20вікова%20психологія_електронне%20видання.pdf?sequence=1&isAllowed=y
8. *Загальна та вікова психологія* [Текст] : навч.-метод. посіб. (2023). / уклад.: С. С. Доскач, Л. Б. Костик ; Чернівець. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці : ЧНУ : Рута. 255 с. https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/6757/Загальна%20та%20вікова%20психологія_електронне%20видання.pdf?sequence=1&isAllowed=y
9. Закалик Г. М., Терлецька Ю. М., Шувар Н. М. (2019). *Психологія розвитку та успіху особистості* [Текст] : навч. посіб. / Нац. ун-т «Львів. політехніка». Львів : Вид-во Львів. Політехніки. 487 с
10. Калениченко Р. А. (2023). *Педагогічна психологія* [Текст] : навч. посіб. для студентів . Київ : КНУБА. 187 с. <https://repository.knuba.edu.ua/server/api/core/bitstreams/a7942d4d-eeba-47a9-9f41-2406b5903bd5/content>
11. Карамушка Л. М., Бондарчук О. І., Грубі Т. В. (2019). *Методики дослідження перфекціонізму, трудового лізму та прокрастинації особистості* [Текст] : метод. посіб. / Нац. акад. пед. наук України, Ін-т психології ім. Г. С. Костюка НАН України, ДВНЗ «Ун-т менеджменту освіти», Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка. Київ ; Кам'янець-Подільський : Аксіома. 79 с. http://umo.edu.ua/images/content/aspirantura/zabezp_discipl/Карамушка_Бондарчук_Грубі-Методики%20для%20дослідження.pdf

12. Конфліктологія / Укладачі: М.В. Примуш, М.В. Дубель: ДонНУ імені Василя Стуса, 2023. 48 с. <https://r2.donnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/6144dea7-0edc-4949-9b27-12ca40039665/content>
13. Лук'янова Л. (2020). *Освіта дорослих: сучасні стратегії і практики в Україні та зарубіжжі* : монографія. Київ: ТОВ «Юрка Любченка». 340 с.
14. Макаренко А. О., Калайтан Н. Л., Старовойт Т. П. (2019). *Психологія та психотерапія життєвих криз* [Текст] : навч. посіб. / Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харків. авіац. ін-т». Харків : ХАІ. 71 с. <https://dspace.library.khai.edu/xmlui/bitstream/handle/123456789/7658/Makarenko.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
15. Максименко С. (2022). *Психологія когнітивних процесів* [Текст] : наук. посіб. / Нац. акад. пед. наук України, Ін-т психології ім. Г. С. Костюка. Київ : Людмила. 419 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/733528/1/3Психологія%20когнітивних%20процесів%20%281%29.pdf>
16. *Методики дослідження психічного здоров'я та благополуччя персоналу організації* [Текст] : психол. практикум (2023). / Нац. акад. пед. наук України, Ін-т психології ім. Г. С. Костюка, Лаб. організац. та соц. психології, Укр. асоц. організац. психологів та психологів праці. Київ : Ін-т психології ім. Г. С. Костюка. 75 с. <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/56142>
17. Мухіна Л. М. (2022). *Вікова та педагогічна психологія* : методичні рекомендації для дистанційної та самостійної форми навчання. Миколаїв: НУК ім. адмірала Макарова. 111 с.
18. Новікова Ж. М. (2022). *Педагогічна психологія* [Текст] : навч. посіб. / Ж. М. Новікова ; Нац. ун-т «Львів. політехніка». Львів : Вид-во Львів. Політехніки. 147 с.
19. Павлик Н.В. (2022). *Розвивальна програма для дорослих: «Гармонізація психологічного здоров'я особистості»* : практ. посіб. Київ: ФОП Паливода А.В. 111 с.
20. Партико Н. В. (2019). *Психологія конфліктів* [Текст] : навч. посіб. / Нац. ун-т «Львів. політехніка». Львів : Вид-во Львів. Політехніки. 131 с.
21. Пісоцький В.П., Горянська А.М. (2023). *Теоретичні питання вікової психології* : навчальний посібник для закладів вищої освіти; 2-е вид., випр. і доповн. / В. П. Пісоцький, А. М. Горянська. 232 с.
22. Помилуйко, В. Ю. (2020). *Психологія розвитку ключових компетентностей у дорослому віці*: дис. ... д-ра психол. наук: 19.00.07. Київ: НПУ імені М. П. Драгоманова. 540 с.
23. Поясок Т. Б., Беспарточна О. І., Квасник О. В., Шаполова В. В. (2023). *Загальна психологія*: навчальний посібник. Харків: ФОП Бровін О. В. 396 с.
24. Поясок Т. Б., Беспарточна О. І., Квасник О. В. (2023). *Педагогічна риторика та психологія комунікації* [Текст] : навч. посіб. для студентів закл. вищ. освіти / Кременчуц. нац. ун-т ім. Михайла Остроградського. Харків : Бровін О. В. 195 с. http://vps-education.co.ua/assets/files/Пед_риторика_та_психологія_комунікації_10_08.pdf
25. *Психологія (модуль «Загальна психологія»)*: навч.-метод. посіб. / уклад.: І. Остополець, О. Прокоф'єва. Запоріжжя: Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, 2023. 211 с. <https://drive.google.com/file/d/17YK8Mnwk18UAse7hMY2nyeAZXoByAYhR/view>
26. *Психологічний супровід навчання різних категорій дорослого населення* : монографія / [Помиткін Е.О., Рибалка В.В., Ігнатович О.М., Павлик Н.В., Становських З.Л., Радзімовська О.В., Татаурова-Осика Г.П., Бастун М.В., Іванова О.В., Шевенко А.М., Заєць І.В., Жмурко М.Д.; за ред. Н.В. Павлик. Київ, 2019. 475. <http://ipood.com.ua/e-library/psihologichniy-suprovid-navchannya-riznih-kategoriy-doroslogo-naselennya/psihologichniy-suprovid-navchannya-riznih-kategoriy-doroslogo-naselennya/>
27. *Психологічний супровід формування демократичних засад та профілактики і розв'язання конфліктів у закладі освіти* / авт. кол.: В. М. Горленко, І. В. Марухина, В. Г. Панок, В. В. Предко, В. В. Рибалка, Д. Д. Романовська, Н. В. Сосновенко; за заг. ред. В. Г. Панка. Київ : Ніка-Центр, 2021. 168 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/729197/1/psycholog-suprovid.pdf>

28. *Психологія особистості* [Текст] : навч. посіб. (2021) / [уклад.: Л. А. Весельська та ін.] ; за заг. ред. д-ра філос. наук, проф., чл.-кор. НАПН України Є. М. Суліми ; Ун-т держ. фіск. служби України. Ірпінь : УДФСУ, 337 с.
29. *Психологія професійної діяльності* [Текст] : підручник (2022) / [В. С. Біскуп та ін.] ; Західноукр. нац. ун-т. Тернопіль : ЗУНУ, 254 с. <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/47921/1/Біскуп-Гірняк%20-%20Психологія%20-%20підручник%20%281%29.pdf>
30. *Психологія спілкування: електрон. метод. рекомендації до курсу «Психологія спілкування» для здобувачів першого (бакалавр.) рівня вищої освіти спец. 053 «Психологія»* / уклад. А.В. Курова. Одеса, 2023. 86 с. https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/fpsr/navchalni_materialy/metodychne_zabezpechenya/053_bakalavr/mr_psykhologiya_spilkuvannya.pdf
31. *Психологія стресу та стресових розладів* [Текст] : навч. посіб. (2023). / уклад. Овчаренко О. Ю. ; ЗВО «Відкритий міжнар. ун-т розвитку людини «Україна», Ін-т соц. технологій, Каф. психології. Київ : Ун-т «Україна», 265 с. https://uu.edu.ua/upload/Nauka/naukovi_vydannia/psihologija_stresy_2023_compressed.pdf
32. *Психокорекція та основи психотерапії: підручник* / О.О. Прокоф'єва, О. В. Ковальова, Г. Б. Варіна. – 3 видання, доповнене і перероблене. Запоріжжя: Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, 2023. 474 с. <https://drive.google.com/file/d/1GyzbTUVc1ojt9h6GoA7T5aaIpF-jkmuw/view>
33. Рибалка В. В. (2023). *Психологія розвитку особистісної готовності педагогів до професійної діяльності* [Текст] : метод. рек. / Нац. акад. пед. наук України, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих ім. Івана Зязюна. Київ : Ін-т пед. освіти і освіти дорослих ім. Івана Зязюна. 159 с. https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/734634/1/Рибалка%20ВВ%20Методрекомендації_Психологія%20розвитку%20особистісної%20готовності%20електр%20друк%2022%2003%2023.pdf
34. Романовський О. Г. та ін. (2022). *Психологія екстремальних та кризових ситуацій* [Текст] : навч.-метод. посіб. для студентів освіт.-кваліфікац. рівня «бакалавр» спец. 053 «Психологія» і студентів освіт.-кваліфікац. рівня «магістр» спец. 232 «Соціальне забезпечення» ден. та заоч. форм навчання / Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». Харків : Вид-во Іванченка І. С. 356 с. <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/1d5e065d-5d49-418f-8869-a84286ba92b7/content>
35. Слюсаревський М. М., Хазратова Н.В. (2022). *Психологія груп* [Текст] : навч. посіб. / Нац. ун-т «Львів. політехніка». Львів : Вид-во Львів. Політехніки. 163 с.
36. Чалдині Р. Б. (2023). *Психологія впливу. Переконайте та досягайте успіху!* [Текст] / [пер. з англ. Надії Коваль, Андрія Зорницького]. Харків : КСД. 606 с.
37. Чанс З. (2022). *Психологія впливу та переконання. Як отримати все, що забажаєш* [Текст] / Зої Чанс ; [пер. з англ. О. Мала]. Харків : КСД. 287 с. <https://ridmi.com.ua/contents/psikhologiya-vplivu-ta-perekonannya-yak-otrimati-vse-shcho-zabazhaiesh-ebook.pdf?srsId=AfmBOoqKMvb9r2eto7yiYyh7iP95SggcFTzg8WNQ9 - kmSXX0SZscDL2>
38. Щербак І. М., Харченко Т. Г. (2023). *Психологія: теорія і практика* [Текст] : навч. посіб. : [для студентів вищ. навч. закл.] / Сум. держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка, Лаб. методології практ. психології. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка. 363 с. <https://repository.sspu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/6ed09fe6-4c31-43fb-aeb7-b83984d17f76/content>
39. Щотка О. П. (2019). *Гендерна психологія* [Текст] : навч. посіб. : курс лекцій та практикум / Ніжин. держ. ун-т ім. Миколи Гоголя. Ніжин : Лисенко М. М. 358 с. <https://library.megu.edu.ua:9443/jspui/bitstream/123456789/2157/1/Gender-Psychology-Shchotka.pdf>

40. Lytvynov, A., Topolnyk, Y., Chumak, L., Prykhodkina, N., Antoniuk, L., & Kramaska, S. (2022). E-Learning Technologies for Future Teachers: Introduction of Educational Innovations in Higher School Practice. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 13(1Sup1), 403-421. <https://doi.org/10.18662/brain/13.1Sup1/327>
41. *Psychological features of the actualization of resourcefulness and vitality of the individual: conceptualization and development*: Monograph / Edited by H.Varina, N. Falko, O. Kovalova. Publishing House of University of Technology, Katowice, 2023. 406 p.

Додаткова

1. Амурова Я. В., Момот М. А. (2023). Чинники комфортного соціально-психологічного клімату в колективі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Психологія*, (2), 17-20. <https://doi.org/10.32782/psy-visnyk/2023.2.3>
2. Антонюк, О. (2023). Позитивна психологія як важлива складова освітнього лідерства. *Ukrainian Educational Journal*, (4), 121–130. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2022-4-121-130>
3. Артюхіна Н. В., Кучеренко Р. О. (2023). Життєтворчі можливості особистості в дорослому віці. *Вікова та педагогічна психологія*, 51. С. 64-69. <https://doi.org/10.32782/2663-5208.2023.51.10>
4. Бикова С., Томченко М., & Волошин С. (2023). Психологія успішності навчання онлайн: стратегії, мотивації та залучення студентів. *Наукові перспективи (Naukovi perspektivi)*, (11(41)). [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-11\(41\)-1129-1139](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-11(41)-1129-1139)
5. Білозерська С. І., Мащак С. О. (2023). Ціннісне самовизначення як основа професійного розвитку майбутнього педагога. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Психологія*, 34(73). С. 42-48. <https://doi.org/10.32782/2709-3093/2023.2/08>
6. Бутова А.В., Іващенко А.І. (2022). Психологічні особливості прояву синдрому самозванця у дорослих. *Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»),* 10 (15). С. 436-448. <http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/2476/2479>
7. Вірна Ж. (2023). Конструктивна психологія як технологія перетворення психіки людини. *Psychological Prospects Journal*, (41). <https://doi.org/10.29038/2227-1376-2023-41-vir>
8. Волошин С., & Чопик, Л. (2023). Психологія віртуального спілкування: особливості формування міжособистісних стосунків у віртуальному просторі. *Наукові перспективи (Naukovi perspektivi)*, (11(41)). [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-11\(41\)-1178-1187](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-11(41)-1178-1187)
9. Гайович Г. (2023). Освіта дорослих: особливості онлайн-навчання. *Distance Education in Ukraine: Innovative, Normative-Legal, Pedagogical Aspects*, (2), 167–173. <https://doi.org/10.18372/2786-5495.1.17319>
10. Зарицька В., Лапа В. (2019). *Психологія комунікативної толерантності в умовах інклюзивного навчання* [Текст] : монографія. Херсон : Гельветика. 209 с.
11. Коновалова О. В., Бикова С. В. (2023). Формування резильєнтності у студентської молоді. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Психологія*, (3), 13-17. <https://doi.org/10.32782/psy-visnyk/2023.3.2>
12. Костю С. (2022). Психологічні особливості перебігу кризи дорослого віку. *Вісник Національного університету оборони України*, 64(6), 71–77. <https://doi.org/10.33099/2617-6858-2021-64-6-71-77>
13. Курова А. (2020). *Психологія спілкування*. Національний університет «Одеська юридична академія». <https://doi.org/10.32837/11300.13107>
14. Курова А. В. (2019). *Загальна психологія*. Одеса : Фенікс. <https://doi.org/10.32837/11300.14362>
15. Лабунська О. (2018). Як подолати конфлікт? *Країна знань*, (5 (130)), 35–38.
16. Лук'янова Л., Добровські Т., Валасік М. (2023). Навчально-діяльнісна мотивація дорослої людини: психологічна сутність і структура. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*, 24(2), 10-25. [https://doi.org/10.35387/od.2\(24\).2023.10-25](https://doi.org/10.35387/od.2(24).2023.10-25)

17. Матласевич О. (2020). *Психологія розвитку педагогічних здібностей у контексті культурно-історичної парадигми українських вищих навчальних закладів XVI – XVIII століття*. Видавництво Національного університету «Острозька академія». <https://doi.org/10.25264/978-617-7328-92-5>
18. Мартинюк, В. (2023). Педагогіка партнерства у виховному процесі. *Modern engineering and innovative technologies*, (29-04), 34–39. <https://doi.org/10.30890/2567-5273.2023-29-04-085>
19. Маслянікова І.В. (2019). Психологічний супровід освіти дорослих. *Теорія і практика сучасної психології*, 4(2). С. 40-44. <https://doi.org/10.32840/2663-6026.2019.4-2.8>
20. Мельниченко О. (2020). Андрагогічні принципи освіти дорослих та забезпечення якості неперервної педагогічної освіти. *Педагогічна освіта: Теорія і практика. Психологія. Педагогіка.*, (33), 24–30. <https://doi.org/10.28925/2311-2409.2020.33.3>
21. Михайлишин У. Б., Шмідзен І. Ю., Малета А. І. (2023). Самооцінка у формуванні статусу підлітків у групі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Психологія*, (3), 121-125. <https://doi.org/10.32782/psy-visnyk/2023.3.24>
22. Соболь Н. (2022). Заклади вищої освіти і покоління z. Взаємна трансформація. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: педагогічні науки*, 27(4), 188–201. <https://doi.org/10.32453/pedzbirnyk.v27i4.919>
23. Старинська, О. В. (2023). Зв'язок між соціальним інтелектом і соціально-психологічною адаптацією здобувачів вищої освіти. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Психологія*, (2), 49-53. <https://doi.org/10.32782/psy-visnyk/2023.2.9>
24. Тимофієва М. П., Борисюк А. С., Павлюк О. І. (2019). *Психологія спілкування* [Текст] : навч.-метод. посіб. для студентів вищ. мед. закл. освіти України / Вищ. держ. навч. закл. України «Буковин. держ. мед. ун-т». Чернівці : БДМУ. 99 с.
25. Томаз, І. А. (2018). Професійна самореалізація викладача закладу вищої освіти - запорука якості освіти. *Наукові записки кафедри педагогіки*, (Вип. 42), 160–168.
26. Третьякова, Т. М., Лазор, К. П., & Форманюк, Ю. В. (2021). *Соціальна психологія*. Одеса : НУ «ОЮА». <https://doi.org/10.32837/11300.14395>
27. Харченко Т., Щербаківа, І., & Макотренко, А. (2022). Психологія конфлікту «вчитель – вчитель». *Перспективи та інновації науки*, (1 (6)). [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-1\(6\)-465-475](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-1(6)-465-475)
28. Хомич Г., Войтенко О. (2021). Емоційні переживання та психологічний супровід дорослих у період пандемії. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 12. Психологічні науки*, 15(60). С. 111-119. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series12.2021.15\(60\).11](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series12.2021.15(60).11)
29. Цільмак О. (2020). *Методика проведення інтерактивних практичних занять з навчальної дисципліни «Психологія конфлікту»*. Національний університет «Одеська юридична академія». <https://doi.org/10.32837/11300.12877>
30. Цільмак О. (2020). *Методика проведення інтерактивних практичних занять з навчальної дисципліни «Психологія розвитку та особистісного зростання»*. Національний університет «Одеська юридична академія». <https://doi.org/10.32837/11300/12879>
31. Цюняк О., Довбенко С. (2022). Професійна саморегуляція викладача закладу вищої освіти в умовах війни. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*, 22(2), 131-140. [https://doi.org/10.35387/od.2\(22\).2022.131-140](https://doi.org/10.35387/od.2(22).2022.131-140)
32. Golub T. P., Zhygzhytova, L. M., Kovalenko, O. O., & Nazarenko, O. I. (2021). Psychology of education as a new approach in pedagogical sciences. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*, (3), 34–38. <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2021.3.6>